

ΣΥΝΑΞΗ

ΕΠΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΣΠΕΒΗΣ ΓΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ



Διάλογος

Καρποφορίες και άστοχίες

ΣΥΝΑΞΗ

ΨΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΣΠΕΔΗΣ ΓΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ 155 ΙΟΥΛΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020 8,00 €

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ	3
ΒΑΣΙΛΗΣ ΑΡΓΥΡΙΑΔΗΣ	
"Ένας διάλογος με την έννοηση τῆς ἐλευθερίας	5
ΜΠΕΡΝΑΡ ΜΕΝΙΕ	
Γιατί ἡ "Ένωση τῆς Φλωρεντίας δὲν προχώρησε	13
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΜΟΣΧΟΣ	
Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας: ἕνας κοπιώδης ἀπολογισμός	28
ΠΕΤΑΡ ΓΕΒΡΕΜΟΒΙΤΣ	
"Ο διάλογος ἐνότητας καὶ ποικιλομορφίας στὴν Ὁρθοδοξία	40
ΘΑΝΑΣΗΣ Ν. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	
Τὸ χωρίο Ματθ. 28:16-20 [«...πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη...»] καὶ ἡ Ἱεραποστολή	49
ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΒΔΑΣ	
"Ο διάλογος οἰκείου καὶ ξένου	67
ΠΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ	
Πίστη, υἡγεία, φιλανθρωπία, δικαιώματα	73
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ	
Ce la faremo / Νυμφίος / Ἡ γυναίκα ἐκ νέου / Ecce homo (ποιήματα)... ..	77

Ἀναγνώσεις

ΩΤΗΡΗΣ ΓΟΥΝΕΛΑΣ, ΡΟΜΙΛΟ ΑΛΕΞΑΝΤΑΡ ΚΝΕΖΕΒΙΤΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΤΟΚΟΣ	79
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΣΠΡΟΥΛΗΣ	
Ἡ ἔρευνα τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου στὴν ψηφιακὴ ἐποχὴ	90
π. ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΜΑΡΤΖΟΥΧΟΣ	
Ρέκβιεμ γιὰ μιὰ ποιήτρια	94

Διάλογος με τούς ἀναγνώστες	97
Τὸ Βιβλίον	99
Οἱ συνεργάτες τοῦ 155ου τεύχους	109

Ἐξώφυλλον: Κώστας Λάβδας, «Persephone»
(ἀκρυλικὸ σὲ ξύλον, 116 x 67 ἐκ.) (Ἀθήνα)



ΙΔΡΥΤΗΣ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΕΛΛΑΣ †

Διατελέσαντες ἀρχισυντάκτες: Π. Νέλλας (1982-Μάρτιος 1986), Σ. Γουνελάς (1986-1997)

Ἴδιοκτήτης καὶ ἐκδότης: «ΣΥΝΑΞΗ Α.Μ.Κ.Ε.»

Ὑπεύθυνος κατὰ νόμον: Κωνσταντίνος Νέλλας

Ἀρχισυντάκτης, ὑπεύθυνος ὕλης: Θανάσης Ν. Παπαθανασίου

Συντακτικὴ Ἐπιτροπή: Ἀπόστολος Ἀποστολίδης, Βασίλης Ἀργυριάδης, Ἄγγελος Βαλλιανάτος, π. Βασίλειος Θερμός, π. Ἀλέξανδρος Καριώτογλου, Φανή Κουτσοβίτη, Γιάννης Κ. Λάμπας, Νίκος Μανωλόπουλος, Δημήτρης Μόσχος, Πάνος Νικολόπουλος, Ἰωάννης Κ. Παπαδόπουλος, Θανάσης Ν. Παπαθανασίου, π. Ἀντώνιος Πινακούλας, Ζωὴ Πλιάκου, Διονύσης Σκλήρης, Γιώργος Στάθης, Παναγιώτης Ὑφαντῆς.

Ὑπεύθυνος Γραφείου: Νίκος Μανωλόπουλος. Στοιχειοθεσία-Σελιδοποίηση: «Φοινίκη», Χρυσανθέμων 102, 141 22 Ν. Ἡράκλειο. Μοντάζ - Ἐκτύπωση: Γραφικὲς Τέχνες Γιωτάκου Ε.Ε., 140 χλμ. Ἀθηνῶν-Λαμίας, 144 52 Μεταμόρφωση. Φροντίδα ἔκδοσης - Κεντρικὴ διάθεση: «Ἀρμός», Μαυροκορδάτου 11, 106 78 Ἀθήνα, τηλ.: 210.3304196 - 3830604, fax: 210. 3819439. Τεύχος 155. Ἰούλιος-Σεπτέμβριος 2020. ISSN: 1108-1007.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ: 213353. – Συνδρομὲς γιὰ ἓνα χρόνο (4 τεύχη): Ἑλλάδα 30,00 €. Φοιτητικὴ 22,00 €. Ἴ. Μονῶν, Ναῶν, Σχολείων, Ἰδρυμάτων κλπ. 40,00 €. Κύπρου, Εὐρώπης 50,00 € ἢ τὸ ἀντίστοιχο. Ἀμερικῆς, Αὐστραλίας κ.λπ. 70 \$ ΗΠΑ ἢ τὸ ἀντίστοιχο. Οἱ συνδρομὲς μποροῦν νὰ ἀποστέλλονται μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὰ γραφεῖα τοῦ περιοδικοῦ ἢ νὰ κατατίθενται στοὺς τραπεζικοὺς λογαριασμοὺς: EUROBANK, IBAN GR60 0260 3280 0009 1020 1043 569. SWIFT CODE: ERBKGRAA – ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ. IBAN: GR11 0172 0130 0050 1309 2028 634. SWIFT CODE: PIRBGRAA (Δικαιούχος: ΣΥΝΑΞΗ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ) ἢ μέσω PayPal (κυρίως γιὰ τοὺς συνδρομητὲς ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν). Σὲ περίπτωση κατάθεσης στὴν τράπεζα ἢ ἀποστολῆς χρημάτων μέσω PayPal, πρέπει ὅπως-δήποτε νὰ μᾶς ἀποσταλεῖ ἢ σχετικὴ ἀπόδειξη, εἴτε ταχυδρομικὰ εἴτε μὲ mail στὸ period.synaxi@gmail.com. Ἀνάτυπα δὲν γίνονται. Οἱ συνεργάτες ἔχουν τὴν εὐθύνη τῶν ἀπόψεών τους.

Ἀκακιῶν 52, Ἐμπορικὸ Κέντρο Πολυδρόσου, 151 25 Μαρούσι, τηλ: 210.8049396
www.synaxi.gr period.synaxi@gmail.com facebook: Σύναξη Περιοδικῶ

Προλογικό

Διαλόγων καρποφορίες και άστοχίες



ιάλογος είναι να ακούσεις όντως τόν άλλον (κι όχι ένα φάντασμα του πού ίσως έχεις στόν νοῦ σου άντ' αὐτοῦ), διάλογος εἶναι να ακούσει ὁ ἄλλος όντως ἐσένα (κι όχι ένα φάντασμα σου πού ίσως έχει στόν νοῦ του άντ' ἐσοῦ). Διάλογος εἶναι συνάντηση κατὰ τὴν ὁποία ὁ καθένας εἶναι κατ' ἀρχὰς διατεθειμένος να κάνει χῶρο στόν ἄλλον. Ἐν ἡ συνάντηση αὐτὴ τολμηθεῖ, μπορεῖ κάτι να καρπίσει ἢ, τουλάχιστον, να φανεῖ καλύτερα ποιὰ εἶναι ἡ πραγματικὴ πραγματικότητα. Καθόσον, ὅταν κάποιοι βρίσκονται σὲ ἀπόσταση και δὲν προχωροῦν σὲ διάλογο, τότε ἡ διαφορά τους φαίνεται μεγαλύτερη. Ὅταν ὅμως προσέλθουν σὲ διάλογο και ἡ κάθε πλευρὰ ἀκούσει μὲ προσοχὴ τὴν ἄλλη, τότε πολλὲς φορὲς ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ διαφορά τους εἶναι μικρὴ.

Τί σημαίνουν αὐτὰ; Σημαίνουν ὅτι ὁ διάλογος δὲν εἶναι οὔτε ἄγνωμη βεγγέρα, οὔτε δημόσιες σχέσεις μὲ προαποφασισμένα μειδιάματα. Ὁ διάλογος εἶναι πάντα ἀπόπειρα κι ἀναμέτρηση, και γι' αὐτὸ ἡ ἔκβασή του εἶναι ἐκ φύσεως ἄδηλη. Μπορεῖ να καρποφορήσει σὲ γνώση και συμπλησιασμό, ἀλλὰ μπορεῖ και να μείνει ἀτελέσφορος. Μπορεῖ ὅμως και να καρπίσει παράδοξα, μέσα ἀπὸ τὴν ἀστοχία του: ἡ ἀποτυχία δηλαδὴ ἑνὸς διαλόγου ἐνδέχεται να δείξει μὲ ἐνάργεια ποιὰ εἶναι τὰ πραγματικὰ και ποιὰ τὰ νομιζόμενα ἀσύμβατα (διάλογος δὲν σημαίνει ἀποσιώπηση τῶν ἀσύμβατων), και να ἰκανώσει τοὺς μετόχους τοῦ διαλόγου, ὥστε να διακρίνουν ἴσως τὴν ἀρχὴ νέων δρόμων, πέρα ἀπὸ τοὺς δρόμους πού ἔκλεισαν.

Διάλογος μὲ ἄνθρώπους, διάλογος μὲ τὶς ἰδέες τους, διάλογος μὲ τὶς ἐποχές μας, διάλογος τῆς πίστες μὲ τὶς ἐκάστοτε ἡγεμονικὲς ἀντιλήψεις τοῦ αἰῶνος τούτου, ὅλα εἶναι περιπτώσεις τῆς διαλογικῆς ἀναμέτρησης, και ἀκριβῶς τέτοιες περιπτώσεις ἐξετάζει τὸ ἀφιέρωμά μας αὐτό¹, πάντα μὲ ἐνδεχόμενες και τὴν καρποφορία και τὴν ἀστοχία:

Ὁ Βασίλης Ἀργυριάδης φέρνει τὴν χριστιανικὴ πίστη σὲ διάλογο μὲ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο κατεξοχὴν νοεῖ τὴν ἐλευθερία ὁ σημερινὸς κόσμος. Λεπτὸ ζήτημα, καθόσον πάντα ἡ ἔννοια τῆς ἐλευθερίας προσεγγίζεται ἀπὸ ποικίλες σκοπιὲς και μὲ ποικίλες προϋποθέσεις. Τὴν ὀπτικὴ τῆς πίστες ὁ συγγραφέας τὴν ψηλαφεῖ μέσα ἀπὸ τὰ κείμενα ἑνὸς ἁγίου τῆς νεωτερικῆς ἐποχῆς, τοῦ Σιλουανοῦ τοῦ Ἀθωνίτη (†1938).

Δύο θεολόγοι, οἱ Μπερνάρ Μενιὲ ἀπὸ Καθολικῆς σκοπιᾶς και ὁ Δημήτριος Μόσχος ἀπὸ Ὁρθόδοξης ἐξετάζουν τὴν ἀποτυχία τοῦ διαλόγου στὶς συνόδους τῆς Φεράρας-Φλωρεντίας, καθὼς και τὶς προοπτικὲς τῆς σήμερα. Εἶναι ματιὲς ὄχι ἀπὸ τὶς συνήθειες: ἀνακρίνουν τὶς πηγὲς και διατυπώνουν προτάσεις. Τὰ δύο κείμενα προέρχονται ἀπὸ μιὰ συνάντηση, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὶς 24 τοῦ περασμένου Ἰανουαρίου. Στὸ πλαίσιο τῆς «Παγ-

1. Τὸ ὁποῖο και συνεχίζει τὴν παράδοση τευχῶν μας ἀφιερωμένων σὲ ζητήματα διαλόγου. Βλ. 133 (2015), 135 (2015), 140 (2016), 144 (2017), 145 (2018) κ.ἄ.

Ἡ ἔρευνα τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου στὴν ψηφιακὴ ἐποχὴ

ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ, νομίζω, ιδιαίτερη προσπάθεια, προκειμένου νὰ ἀναδείξει κανεὶς τὸν σημαντικὸ ρόλο τῆς τεχνολογίας στὴ ζωὴ μας, εἰδικὰ μάλιστα κατὰ τὴν τελευταία δεκαετία μὲ τὴν παράλληλη ἰλιγγιώδη ἐξέλιξη τοῦ διαδικτύου. Ξεκινώντας ἀπὸ τὶς πιὸ ἀπλὲς ἐφαρμογὲς ποὺ διευκολύνουν τὰ μέγιστα τὴν καθημερινή μας ζωὴ (λ.χ. ἀνέξοδη, καὶ χωρὶς μόχθο ἢ χάσιμο χρόνου πληρωμὴ λογαριασμῶν ἀπὸ τὸ σπίτι μας), μέχρι τὶς πλέον πολὺπλοκες γενικὲς καὶ εἰδικὲς ἐφαρμογὲς σὲ διάφορους τομεῖς τῶν θετικῶν κυρίως ἐπιστημῶν, ἢ ψηφιακὴ εἰδικὰ τεχνολογία, ὡς μὴ ἄλλη «ἐπανάσταση» στὰ πρότυπα τῆς βιομηχανικῆς, φαίνεται ὅτι καθορίζει, λιγότερο ἢ περισσότερο, τὶς περισσότερες, ἐὰν ὄχι ὅλες τὶς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς μας. Αὐτὸ εἶναι προφανὲς στὸν ὑψηλὸ βαθμὸ διείσδυσης ποὺ ἔχει ἡ ψηφιακὴ τεχνολογία στὴ νεότερη (ὄχι βεβαίως ἀποκλειστικά) γενιὰ (πρὸβλ. τὰ μέσα κοινωνικῆς δικτύωσης, τὴ χρῆση κινητῶν τηλεφῶνων, ἔξυπνων συσκευῶν κ.λπ.). Πρόκειται γιὰ μὴ ἐξέλιξη ἢ ὅποια, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς ὅποιες ἐνστάσεις θὰ μπορούσε νὰ διατυπώσει κανεὶς (λ.χ. σὲ ποιοὺ βαθμὸ κινδυνεύει ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία, ἢ ἀκυρώνεται ἡ διαπροσωπικὴ, ἐνώματη σχέση μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ζητήματα ὑπαρξιακῆς φύσεως πολὺ κρίσιμα), ἔχει ἀναντίρρητα διευκολύνει τὸν ἄνθρωπο σὲ πάμπολλες δραστηριότητές του, ὅπως λ.χ. τὴ διατήρηση, ἐπεξεργασία, ὑλοποίηση, ἐμπέδωση, προώθηση, διάδοση καὶ ἐξέλιξη τῆς γνώσης, τῶν πληροφοριῶν, τῶν δεδομένων καὶ τῶν ἐφαρμογῶν σὲ τομεῖς ὅπως ἡ ἰατρικὴ, ἢ βιοτεχνολογία, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποκατάσταση κατεστραμμένων χειρογράφων, ἢ διάσωση πολιτισμικοῦ πλούτου τοῦ παρελθόντος, ἢ δυνατότητα ἐπικοινωνίας μὲ ἀνθρώπους σὲ ὅλα τὰ μῆκη καὶ πλάτη τῆς γῆς σχεδὸν χωρὶς κόστος, ἢ ἄμεση πρόσβαση σὲ ἓνα πλῆθος πληροφοριῶν κ.λπ.).

Στὴν πραγματικότητα αὐτῇ, οἱ θρησκείες (ἂν καὶ συχνὰ διακρίνονται γιὰ τὸν βαθὺ συντηρητισμὸ ἢ τὴ δυσπιστία τους ἔναντι τῆς τεχνολογικῆς ἐξέλιξης), καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ μελέτη τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου δὲν θὰ μπορούσαν νὰ μὴ ἀνταποκριθοῦν ἔστω καὶ διστακτικὰ στὶς προκλήσεις αὐτές. Δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολὴ ἂν ὑποστήριξε κανεὶς ὅτι ἡ διάδοση καὶ ἐξέλιξη τῆς ψηφιακῆς τεχνολογίας θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ σὲ ὀρισμένο βαθμὸ μὴ εὐλογία, στὸν βαθμὸ ποὺ ἐπιτρέπει, χωρὶς διακρίσεις, ἐμπόδια, ἢ ἄλλες τεχνητὲς ἢ ὄχι δυσκολίες, σὲ ὅποιον ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴ σοβαρῇ

και σε βάθος μελέτη της ποικιλομορφίας του θρησκευτικού φαινομένου, να μπορεί να έχει πρόσβαση σε ψηφιακές όσο και αναλογικές πηγές αλλά και στην ακαδημαϊκή γνώση, διευκολύνοντας έτσι την επιστημονική έρευνα σε θέματα που αφορούν στον ευρύτερο χώρο της Ιστορίας και της Θεολογίας των θρησκειών, και την ανάγκη της ειρηνικής συνύπαρξης. Άλλωστε, η πρόσφατη περιπέτεια που βίωσε ολόκληρος ο πλανήτης εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού, κατέστησε σαφές, νομίζω, ότι η αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας αποτελεί, κάποτε – ειδικά σε περιόδους έκτακτης ανάγκης – ίσως και μονόδρομο, προκειμένου βασικές εκφράσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας (όπως λ.χ. και η θρησκευτική πίστη, θεμελιώδης διάσταση της ανθρώπινης ύπαρξης) να συνεχίσουν να λαμβάνουν χώρα (έστω και με «εικονικό» τρόπο), με ασφάλεια και ποιότητα, αλλά και σεβασμό στο κάθε άτομο και στο υπό μελέτη αντικείμενο, με την παροχή υψηλής ποιότητας πληροφοριών και υπηρεσιών. Την ανάγκη αυτή να υπάρχει μια καλά οργανωμένη υποδομή, ένα είδος ζωντανού «οικοσυστήματος», όπου όχι μόνο ο επαγγελματίας ερευνητής (καθηγητής, φοιτητής κ.λπ.), αλλά και ο κάθε ενδιαφερόμενος για το θρησκευτικό φαινόμενο (λ.χ. διπλωμάτης, δημοσιογράφος, τουρίστας, απλός πολίτης, θρησκευτικός λειτουργός), θα έχει εύκολη πρόσβαση (συνήθως ελεύθερη και χωρίς κόστος) σε μια εύρεια γκάμα πηγών και εργαλείων, συνεργασία με εξειδικευμένους επιστήμονες από τον ευρύτερο χώρο των ανθρωπιστικών σπουδών (ειδικών γύρω από ζητήματα θρησκείας – θεολόγοι, θρησκευτολόγοι, ιστορικοί, κοινωνικοί ανθρωπολόγοι κ.λπ.), όπως επίσης και σε διαφορετικά δύσκολα προσβάσιμες πηγές (ψηφιακές ή αναλογικές) θρησκευτικού υλικού (χειρόγραφα, σπάνια βιβλία, εικόνες, αντικείμενα, βιβλιοθήκες ηλεκτρονικές ή φυσικές), έρχεται να καλύψει το ευρωπαϊκό πρόγραμμα RESILIENCE.

Η έναρξη του προγράμματος RESILIENCE τον Σεπτέμβριο του 2019 (χρηματοδοτούμενου από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Horizon 2020), σηματοδότησε ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της διαμόρφωσης μιας ενιαίας Ευρωπαϊκής ερευνητικής υποδομής για τις Θρησκευτικές Σπουδές. Προς την κατεύθυνση αυτή δώδεκα ακαδημαϊκά ιδρύματα από δέκα χώρες (μέλη ή μη της Ευρωπαϊκής Ένωσης) ένωσαν τις δυνάμεις τους, αναλαμβάνοντας την υλοποίηση του αρχικά διετούς αυτού προγράμματος με άπώτερο σκοπό την οικοδόμηση μιας ευρωπαϊκής απάντησης στις προκλήσεις της θρησκευτικής διαφορετικότητας.

Είναι προφανές, στο πλαίσιο του παγκοσμιοποιημένου κόσμου στον οποίο ζούμε, ότι η θρησκευτική διαφορετικότητα αποτελεί μια αυξανόμενη πρόκληση για την ευρωπαϊκή κοινότητα και ταυτότητα, γεγονός που οδηγεί στην αδήριτη ανάγκη για αμοιβαία κατανόηση, συνύπαρξη και αλληλεγγύη μεταξύ των διαφορετικών θρησκευτικών παραδόσεων. Μία τέτοιου είδους υποδομή για τις Θρησκευτικές Σπουδές θα συμβάλει και ενισχύσει την κατανόηση αυτή μέσω της αντικειμενικής και σοβαρής επιστημονικής έρευνας, έχοντας την πεποίθηση ότι η γνώση αποτελεί στις μέ-

ρες μας τὸ καλύτερο ἐργαλεῖο γιὰ μιὰ κοινὴ ἀπάντηση στὸ αὐξανόμενο ἐνδιαφέρον γύρω ἀπὸ θέματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὴ θρησκευτικὴ ποικιλομορφία, ὅσο καὶ στὶς διογκούμενες προκλήσεις ἀπὸ ὀμάδες φονταμενταλιστῶν, οἱ ὁποῖες βρῖσκονται ἀκριβῶς στὸν ἀντίποδα ὁποιασδήποτε ἰσορροπημένης καὶ νηφάλιας μελέτης τῶν θρησκευτικῶν παραδόσεων. Ἄρχεῖ ἐδῶ νὰ θυμηθοῦμε τὴν προτροπὴ τοῦ Ἰησοῦ: «γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰω. 8,32). Ἐπιπλέον, ὅπως ἔχει ἐπισημανθεῖ χαρακτηριστικὰ καὶ ἀπὸ τὸν Παντελεῆ Καλαϊτζίδη, Διευθυντὴ τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου, «τὸ Resilience φιλοδοξεῖ νὰ προσφέρει εὐρεία πρόσβαση στὴ θρησκευτικὴ γνώση, καλλιέργωντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὴν εἰρηνικὴ συνύπαρξη καὶ τὸν σεβασμὸ στὴ διαφορετικότητα».

Ἡ ἰδέα αὐτὴ δὲν προέκυψε ἀπὸ τὸ πουθενά. Ἦδη κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη ἔλαβαν χώρα μιὰ σειρά ἀπὸ πρωτοβουλίες καὶ συναντήσεις, μὲ σκοπὸ τὴν προετοιμασία γιὰ μιὰ τέτοια εὐρωπαϊκὴ ὑποδομὴ μὲσω τοῦ προγράμματος ReReS, τὸ ὁποῖο χρηματοδοτεῖται ἐπίσης ἀπὸ τὸ πρόγραμμα Horizon 2020.

Τὸ πρόγραμμα RESILIENCE (τὰ ἀρχικὰ γράμματα σημαίνουν: Ὑποδομὴ Θρησκευτικῶν Σπουδῶν: Ἔργαλεῖα, Εἰδίκευση, Συνεργασία καὶ Κέντρα), τὸ ὁποῖο ἤδη βρῖσκεται σὲ φάση ὑλοποίησης ἀπὸ τὸν περασμένο Σεπτέμβριο (2019), ἀπευθύνεται καταρχὰς στὴν ἀκαδημαϊκὴ κοινότητα, ἐνῶ ταυτόχρονα φιλοδοξεῖ νὰ ἐπεκταθεῖ σὲ σημαντικὸ βαθμὸ, ἐπιδρώνοντας καὶ στὸ εὐρύτερο κοινό. Τὸ πρόγραμμα φιλοδοξεῖ νὰ προσφέρει τὰ ἀπαραίτητα ἐργαλεῖα γιὰ μιὰ πραγματικὰ καινοτόμο προσέγγιση τῶν Θρησκευτικῶν Σπουδῶν ποὺ μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὴν οἰκοδόμησι μᾶς εὐρωπαϊκῆς ἀπάντησης στὴν πρόκληση τῆς θρησκευτικῆς ποικιλομορφίας.

Ἡ πρώτη φάση ὑλοποίησης τοῦ προγράμματος RESILIENCE θὰ διαρκέσει δύο χρόνια. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ἔχει λάβει χρηματοδότηση ἀπὸ τὸ πρόγραμμα Horizon 2020 τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης στὸ πλαίσιο τῆς σύμβασης ἐπιδότησης ἀριθ. 871127. Τὸ πρόγραμμα Horizon 2020 εἶναι τὸ εὐρωπαϊκὸ πρόγραμμα χρηματοδότησης τῆς ἔρευνας καὶ τῆς καινοτομίας στὴν Εὐρώπη. Προκειμένου, ὡστόσο, νὰ συνεχιστεῖ ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξη, διάδοση καὶ ἐμπέδωση αὐτῆς τῆς ὑποδομῆς, ὁποιαδήποτε ἐθνικὴ ἢ ἰδιωτικὴ οικονομικὴ συμβολὴ θὰ ἦταν χρήσιμη.

Τὰ ἀκαδημαϊκὰ ἰδρύματα ποὺ συνεργάζονται στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος RESILIENCE εἶναι: Fondazione per le Scienze Religiose Giovanni XXIII (Ἰταλία), Westfälische Wilhelms-Universität Münster (Γερμανία), École Pratique des Hautes Études (Γαλλία), Katholieke Universiteit Leuven (Βέλγιο), Leibniz-Institut für Europäische Geschichte (Γερμανία), Uniwersytet Warszawski (Πολωνία), Institut für Angewandte Informatik (Γερμανία), Theological University of Apeldoorn (Ὁλλανδία), Sofiiski Universitet Sveti Kliment Ohridski (Βουλγαρία), Universitetu Sarajevu (Βοσνία καὶ Ἑρζεγοβίνη), Albanian University UFO (Ἀλβανία).

Από την Ελλάδα, το μοναδικό έρευνητικό κέντρο που συμμετέχει στο πρόγραμμα είναι η Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου της Ίερās Μητροπόλεως Δημητριάδος. Η Ακαδημία Βόλου (Ίδρ. 2000) αποτελεί σήμερα ένα αναγνωρισμένο από την ελληνική πολιτεία έρευνητικό κέντρο, με δυναμική και πρωτοποριακή διεθνή και διορθόδοξη παρουσία στη μελέτη και έρμηνεία τής ορθόδοξης παράδοσης, θεολογίας και Ιστορίας, μέσα από τη διοργάνωση διεθνών συνεδρίων, συναντήσεων και εκδόσεων. Τήν Ίδια στιγμή έχει από χρόνια αναπτύξει την πρώτη, απ' όσο γνωρίζω, ορθόδοξη ψηφιακή βιβλιοθήκη (imdlibrary.gr), ή όποια διαρκώς εμπλουτίζεται με υλικό από παλαιά βιβλία και εκδόσεις που ό ενδιαφερόμενος αδυνατεί να βρει συχνά σε φυσικές βιβλιοθήκες. Με τή συμμετοχή της στην κοινοπραξία αυτή, ή Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου φιλοδοξεί να αποτελέσει τόν διάυλο μέσω του όποιου ό έρευνητής αλλά και ό κάθε ενδιαφερόμενος για τή μελέτη του θρησκευτικού φαινομένου θά μπορεί να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες και υλικό (ψηφιακό και φυσικό) άνεκτίμητης αξίας. Τό καθένα από τά παραπάνω ακαδημαϊκά Ίδρύματα, εκτός από τή χώρα του, έχει αναλάβει τήν εϋθύνη να προωθήσει τó έρευνητικό αυτό πρόγραμμα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ώστε να επιτευχθεί ή κατά τó δυνατό μεγαλύτερη διάχυση τής έλπιδοφόρας αυτής πρωτοβουλίας. Στή συνάφεια αυτή, ή Ακαδημία του Βόλου έχει αναλάβει τόν Ίδιαίτερο ρόλο για τήν προώθηση του προγράμματος σε χώρες όπως ή Ρουμανία, ή Λετονία, ή Κύπρος και ή Γεωργία, φιλοδοξώντας έτσι να εντάξει στην έρευνητική αυτή ύποδομη ακαδημαϊκούς φορείς και υλικό προερχόμενο από τες χώρες αυτές.

Είναι προφανές, νομίζω, ή χρησιμότητα και ή σημασία μιās τέτοιας έρευνητικής ύποδομής σε έναν κόσμο, ό όποιος μεταλλάσσεται με Ίλιγγιώδη ταχύτητα, γεγονός που καλεί τες θρησκευτικές παραδόσεις να άφουγκραστούν τες προκλήσεις τής έποχής τους, συνεισφέροντας στην άνοικτή και διάφανη μελέτη τής παράδοσής τους, γεγονός που θά συμβάλει στην βαθύτερη άλληλογνωριμία και έμπέδωση τής ειρηνικής συνύπαρξης μεταξύ τών θρησκειών, σε μιιά έποχή που μαστίζεται από ποικίλες μορφές φονταμενταλισμού και άκρικών φωνών.

Ό ενδιαφερόμενος μπορεί να άντλήσει περισσότερες πληροφορίες και να λαμβάνει διαρκή ένημέρωση με μιιά έπίσκεψη στην πολύ εϋχρηστη διαδικτυακή τοποθεσία του προγράμματος: www.resilience-ri.eu